

PRVI BORBENI ISPIT

*Brigada je formirana # Stonska fronta • Diverzioni
desant na Sipan • Iskravanje Nijemaca na Pelje-
šac • Pokolj seljaka ® Ogorčene borbe na poluoto-
ku — povlačenje na Korčulu*

Okružnom komitetu Partije za južnu Dalmaciju stizali su izvještaji o izvanrednom odazivu ljudstva i formiranju četa, flotila, štabova... Šaroliko odjeveni mladići, vesele djevojke i zreli ljudi, u pocjepanoj obući i ljetnoj odjeći, uzimali su puške i bombe, a među njima je malo tko znao da rukuje oružjem.

Pored mornaričkih i pozadinskih jedinica i ustanova, na Korčuli su formirana dva bataljona, na Pelješcu, također, dva, a na Mljetu i Lastovu po jedan bataljon.

Na sastanku Okružnog komiteta, održanom 17. septembra 1943. u selu Janjini na Pelješcu, odlučeno je da se od tih jedinica obrazuje jedna brigada.

Dužnost komandanta brigade povjerena je Boži Blaževiću, a političkog komesara Vinku Maglici, komandantu i komesaru Trećeg bataljona Prve dalmatinske udarne brigade (ovaj bataljon se tada nalazio na području južno od Neuma, nasuprot sjevernoj obali poluotoka Pelješca). Zamjenik komandanta postao je dotadašnji komandant Pelješkog partizanskog odreda Petar Kostić, a zamjenik komesara brigade Franko Telenta, dotadašnji sekretar Okružnog komiteta SKOJ-a.

Štab brigade smjestio se u Janjini, a čete i bataljoni su, uglavnom, ostali u svojim mjestima gdje su i formirani. Njihova aktivnost bila je usmjerena na organizaciono sređivanje, osmatračko-stražarsku službu i na nešto malo obuke (više strojeve nego borbene).

Prvom bataljonu koji je držao položaje na Stonskoj prevlaci, čuvajući kopneni prilaz Pelješcu, stavljeno je u zadatak da organizira evakuaciju i utovar u brodove nekoliko desetina vagona morske soli iz stonske solane, pa se taj bataljon, tako reći, više angažirao u tom poslu nego u obrani ove važne tačke. Ali, to je bilo i shvatljivo kada se zna da je tada mnogim jedinicama i narodu na oslobođenoj teritoriji, pogotovo u unutrašnjosti zemlje, so bila potrebija od kruha.

U jednom sačuvanom notesu Ivana Morđina Crnog, sekretara Okružnog komiteta Partije za južnu Dalmaciju, nađena je zabilješka iz koje se može vidjeti da je tih dana Prvi bataljon (pelješki) imao 120 boraca, 3 teška mitraljeza i 5 puškomitraljeza, 2 brdska topa i 1 bacač; Drugi bataljon (pelješki) 190 boraca, 4 teška mitraljeza, 8 puškomitraljeza i 1 obalski top; Treći bataljon (korčulanski) 210 boraca, 2 teška mitraljeza, 6 puškomitraljeza, 3 obalska topa i 2 tenka; Četvrti bataljon (korčulanski) 260 boraca, 3 teška mitraljeza, 8 puškomitraljeza, 3 haubice i 1 top. Podaci o Petom (mljetskom) i Šestom (lastovskom) bataljonu nisu u ovoj zabilješci sačuvani, ali se pouzdano zna da je u oba bataljona tada bilo oko 270 boraca.

Malobrojno stanje nekih bataljona može se objasniti podatkom da je u to vrijeme iz brigade upućeno u Biokovo za popunu tamošnje brigade i u Prvu proletersku diviziju više od 200 mladih boraca.

Prvi ozbiljniji sudar brigade s Nijemcima, 29. septembra, na prilazima poluotoku, završio se gubitkom Stona — ulaznih vrata Pelješca.

Naš Prvi bataljon nije odolio napadu tenkova i motorizirane pješadije dijelova 14. puka 7. SS divizije. Nijemci su u jednom danu, bez većih teškoća, svladali plitko raskopanu cestu i obranu koja nije računala na tenkove. Hrabri pokušaj dviju bombaških trojki, koje je poveo Petar Kostić, zamjenik komandanta brigade, da svežnjevim talijanskih ručnih bombi zaustave ili makar oštete prvi od četiri tenka, nije dao željeni rezultat. Bombe bačene pod tenkove samo su trenutno zbunile neprijatelja, a onda su tenkovi nastavili nastupanje.

Među bombašima se istakao Talijan Mikeli.

— Nisam znao da si toliko hrabar borac — pohvalio ga je na završetku borbe zamjenik komandanta.

Nastupanje Nijemaca zaustavljeno je istoga dana, na izlazu iz Stona. Zauzećem ovog važnog uporišta neprijatelj je u dobroj mjeri osigurao saobraćajnicu Metković — Dubrovnik od napada s Pelješca i stvorio polaznu tačku za nastupanje na poluotok.

Od Dube, na jednoj do uvale Prapatno, na drugoj obali poluotoka, brigada je obrazovala liniju obrane, popularno nazvanu Stonska fronta, koju su više od dvadeset dana držali Prvi i Treći bataljon.

Na krševitu i besputnu Zeleniču dovučena su dva topa, kalibra 75 mm, koja su bez nišanskih sprava pružila više moralnu nego stvarnu podršku obrani. Ova »baterija«, s komandrom Matanom na čelu, tukla je i brodove koji su danju dovlačili pojačanja u Ston, ali bez rezultata.

Obrambena linija pred Stonom bila je više izraz improvizacije, nego odlučnosti o dugotrajnom i čvrstom otporu. Ipak, najveća slabost obrane poluotoka u cjelini bila je u gajenju iluzija da Nijemci nemaju brodova, ni snaga, s kojima bi se mogli iskrcati na Pelješac i obližnje otoke.

Neprijatelj je, međutim, dovlačio snage, odlučan u namjeri da što prije ovlada Pelješcem i Korčulom,

smatrajući taj pravac, poslije Splita, najvažnijom karikom u svojim planovima zauzimanja dalmatinske obale i otoka. Pošto je uvidio da linijskim potiskivanjem naših snaga na brdovitom, izduženom i teško prohodnom poluotoku neće brzo i bez većih gubitaka ostvariti svoju namjeru — odlučio je da desantom zaobiđe Stonsku frontu.

Petog oktobra ujutro šest jurišnih čamaca i jedan naoružani motorni jedrenjak pokušali su iskrcati taktički desant, u jačini bataljona, u području luka Drače i Brijesta, tamo gdje je poluotok najuži. U isto vrijeme krenuo je napad iz Stona. Prije nego što se dohvatio obale, desant je dočekan snažnom mitraljeskom vatrom jedne čete Drugog bataljona. U pomoć su priskočila dva patrolna čamca Južnodalmatinske flotile, koja su odigrala presudnu ulogu u odbijanju desanta. Bliskom artiljerijskom vatrom mornari—partizani nanijeli su Nijemcima teške gubitke i otjerali ih u polazne luke oko ušća Neretve. Napad iz Stona odmah je zaustavljen.

U izvještaju štaba brigade od 8. oktobra 1943. godine štabu Četvrte operativne zone data je slijedeća ocjena novoformirane jedinice:

»Organizaciono smo uspjeli oformiti naše bataljone, ali oni još nisu čvrsti, u njima nema dovoljno discipline i čvrstine, pa su vojnički, kao i politički, dosta slabiji. Komandno osoblje je mlado i neiskusno... Štabovi bataljona, kao i komande četa, uslijed pomanjkanja kadrova nisu sasvim popunjeni, ali ih popunjavamo. Bolnica brigade kao i bataljonska previjališta uspostavljaju se. Intendantura brigade uspostavlja se ovih dana i već postepeno ulazi u rad.«

Brigada je zatim uvrštena u sastav Dvadeset šeste divizije pod imenom Trinaeste južnodalmatinske brigade. Naredbom štaba Osmog korpusa od 11. oktobra 1943. imenovan je štab brigade slijedećeg sastava: Bogdan Pecotić (dotadašnji komandant Biokovske bri-

gade), komandant; Vinko Maglica, politički komesar i Stanko Bašlin, načelnik štaba.

Trinaestoj je obećano da će dobiti potreban broj komandira i starješina višeg ranga, koji su završili kurseve pri Vrhovnom štabu, kao i iz brigada koje su imale prilike da se prekale u borbama i ofenzivama, ali te starješine su stigle tek u jeku borbi na Pelješcu.

Narednih petnaestak dana relativnog zatišja neprijatelj je iskoristio za dovlačenje pojačanja i pripremu novog, dvostruko jačeg desanta na Pelješac. Tu operaciju nazvao je »Herbstgewitter I« (Jesenja oluja I). Nasuprot tome, brigada nije mogla ojačati svoj položaj, niti je imala jasnu koncepciju kako pristupiti obrani poluotoka u slučaju novog desanta.

Prvi i Treći bataljon bili su i dalje pred Stonom, Drugi bataljon čuvao je sjevernu obalu poluotoka, Četvrti je bio na Korčuli, a Peti i Šesti na Mljetu, odnosno Lastovu. S ovako razvučenim snagama, u linijskom rasporedu, s malo automatskog oružja, a bez sredstava za zapriječavanje, s nedoraslom obavještajnom službom, neiskusna brigada bila je suočena sa zadatkom da spriječi prodor Nijemaca na ovo područje. Taj zadatak, koji je imao karakter protivdesantne obrane čitavog jednog sektora, odnosno najteže od svih vrsta obrane, bio je neostvarljiv i nerealan utoliko više što ova jedinica u cjelini kao i njeni dijelovi, osim donekle Prvog bataljona, do tada nije još ni pušku opalila.

Višednevno zatišje štab brigade nastojao je iskoristiti u skladu s partizanskom taktikom, kako bi kroz manje ofenzivne akcije postupno uvodio jedinice »u vatru« i situacije u kojima se stječe borbena iskustvo. Tako je 12. oktobra noću uputio jedan motorni jedrenjak s dvije čete iz Petog bataljona, s komandantom Matom Blajićem, u diverzioni prepad na otok Šipan, s ciljem da »počiste« domobransku posadu koja je tamo stigla poslije odlaska Talijana.

Zadatak je izvršen bez teškoća i žrtava. Iznenađeni i opkoljeni domobrani predali su se bez većeg otpora: zarobljeno je 35 domobrana, uz plijen od jednog parobroda, dva motorna čamca, 40 pušaka, 1 mitraljeza i drugu opremu.

— Pošli smo jedrenjakom, a vraćamo se parobrodom! — samozadovoljno su prepričavali i ocjenjivali akciju borci i starješine.

Slijedeća akcija na domobransko-ustaški garnizon u Neumu, u Hercegovačkom primorju, premda je uspješno izvedena, potvrdila je i sve slabosti obavještaj-, ne službe brigade i viših štabova, jer je poduzeta s gotovo cjelokupnom rezervom sa stonske fronte upravo u vrijeme kada su Nijemci krenuli u opći napad na poluotok Pelješac.

Njemački napad izveden je s ukupno 1.600 vojnika, u zoru 23. oktobra, iz dva pravca. U uvale Osobljava, Crkvice i Kunova, na sjevernoj strani poluotoka, iskrcali su se 3. bataljon 13. puka 7. SS divizije i 3. divizion 7. artiljerijskog puka iste divizije. Istovremeno, iz Stona je krenuo u napad 1. bataljon 14. puka 7. SS divizije i dijelovi 750. puka 118. njemačke lovačke divizije.

Trinaesta brigada, tačnije njena dva bataljona, našli su se u kritičnom položaju. Čitav niz okolnosti, koje bi se mogle nazvati i ratnom srećom, prevagnule su u korist Nijemaca, pomažući im da ostvare izrazitu nadmoć i iznenađenje.

Patrolni čamci koji su na vrijeme mogli otkriti desant i eventualno spriječiti iskrcavanje bili su baš tu noć na drugom zadatku. Linija obrane prema Stonu ostala je oslabljena, jer su dvije čete iz rezerve baš tim patrolnim čamcima bile upućene u već spomenuti napad na domobransko-ustaški garnizon u Neumu, na susjednoj obali. Osim toga, komandant brigade Pecotić nije mogao ispoljiti svoj neposredniji utjecaj u odbijanju desanta i napada iz Stona, jer se u to vrijeme

nalazio u Blatu na Korčuli, obilazeći Četvrti bataljon. Kada je u toku prijepodneva dojurio u štab u Janjini, Nijemci su već čvrsto zasjeli središnje visove Pelješca.

U stvari, neprijatelj se iskrcao pod zaštitom noći desantnim jurišnim čamcima, iza kojih su nastupali naoružani parobrod »Rab« (u miru je nosio 450 putnika i 50 tona tereta) i jedan motorni jedrenjak. Polazna luka bila je u Pločama.

Četa koja je branila ovaj dio obale, četiri kilometra fronta, računajući po zračnoj liniji, bila je raspoređena po vodovima u Osobljavi, Crkvicama i Kunovi. Bez vatrene i druge međusobne veze ona nije bila u stanju da pruži otpor. Povukla se pred snagom neprijatelja, ne stigavši da ispali ni jednu granatu iz obalskog topa. Jedini pametan potez koji je tog mračnog jutra učinila bio je što je ponijela zatvarač topa.

Nemajući pred sobom drugih snaga, osim ta tri raspršena voda i jedne čete ubačene da štiti prilaze Janjini, gdje se nalazio štab brigade, desantne snage uspjele su do noći zauzeti dominirajući greben Rotu, te sela Pijavičino i Kunu. Time su Nijemci učvrstili mostobran i praktično presjekli poluotok zapadno od Janjine, zatvarajući odstupnicu Prvom i Trećem bataljonu.

Štab brigade je, tokom noći uspio da povuče iz okruženja oba bataljona, koja su držala položaje pred Stonom, u luku Žuljanu i brodovima ih prebaci u Orebič i Korčulu. Bataljoni su se izvukli bez gubitaka u ljudstvu i oružju.

Prvi i Drugi bataljon zaposjeli su, u rano jutro drugog dana borbe na Pelješcu, liniju obrane Malo Osoje — Borje, a zatim su do noći odbacili Nijemce iza linije Podobuče — Oskorušno. Tom akcijom spaseni su životi mnogih stanovnika koje je neprijatelj uhvatio u namjeri da ih masovno strijelja. Preplašeni se-

ljaci napuštali su svoje domove, donoseći crne vijesti o pokoljima koje su Nijemci izvršili po selima.

Na zahtjev komandanta brigade upućen šefu savezničke misije pri Vrhovnom štabu NOV i POJ, koji se upravo zatekao na otoku Korčuli, pojavili su se, po prvi put nad partizanskim ratištem u Dalmaciji, britanski lovci—bombarderi. Oni su nadletjeli sjevernu obalu Pelješca i potopili parobrod »Rab« u luci Crkvice, a uz put su greškom, napali i naš drugi bataljon. Međutim, Nijemci su već iskricali sve što im je bilo potrebno za desant.

Prvog dana borbe neiskusni borci počeli su guti vjeru da se mogu uspješno tući s Nijemcima. Pred njihovim očima padali su oni koji su pokazivali hrabrost: Hrvoje Radović, maturant iz Trstenika, Ivan Cibilić, student medicine iz Zagrade... Uzalud su mladim borcima komandiri s prezirom govorili o neprijatelju.

Komandir voda Ivan Ostojić toliko se žestio u svom uvjerenju, da se uspravljao na položaju, glasno psovao Nijemce, izazivajući njihove nišandžije. Tek kad bi tanad počela fujkati, Ostojić bi se vraćao u zaklon, dokazujući prilično zorno da svaki metak ne pogađa.

Česta artiljerijska i minobacačka vatra, te povremeni napadi »štuka« i »roda« bili su još manje precizni, ali su, ipak nepovoljno djelovali na labilni moral mladih boraca. Nepoznavajući zanat ratnika, slabo obučeni u rukovanju oružjem, bez potrebne opreme, neiskusni borci i komandiri nisu znali da organiziraju obranu, dotur municije, hrane... Srećom, vinogradi su bili još puni grožđa, pa se glad lakše podnosila. Izlaz se tražio u povlačenju i prekidanju borbenog dodira s nadmoćnijim neprijateljem čim bi on krenuo u juriš. Ali, na Pelješcu nije bilo prostora za neprekidno povlačenje.

Braneći preostalu trećinu poluotoka, na kojoj su najvažnije luke i naselja — Orebić i Trpanj — Trinaesta je bila prisiljena prihvatiti frontalni način ratovanja. S obzirom na odnos snaga i neiskustvo boraca i najvećeg dijela komandnog kadra, ona se uglavnom dobro snašla u ovim frontalnim borbama, ne dozvoljavajući obuhvat i uklinjavanje Nijemaca u svoj raspored. Upornom obranom usporavala je napredovanje nadmoćnijeg neprijatelja, premda je to činila s polovinom raspoloživih snaga, jer su ostala tri bataljona morala držati Korčulu, Mljet i Lastovo.

Nijemci su polako, ali postojano, potiskivali brigadu. U noćnim protunapadima naši su s promjenljivom srećom nastojali povratiti izgubljeno zemljište. Neprijatelj nije štedio svjetleće rakete i municiju pretvarajući tako noć u dan. U jednom od takvih protunapada teško je ranjen zamjenik komandanta brigade Božo Blažević dok je Nikola Serdarević, zamjenik komandira Druge čete Drugog bataljona, poginuo predvođeci bombaše na njemačke bunkere.

Hrabri puškomitraljezac Tonko Bilčić dugo je odolijevao protujurišima na brdu Viter, braneći odstupnicu svom isturenom vodu. Oko njega su praskale granate i rasprsnuto kamenje. Kad je ostao bez municije, naredio je svom pomoćniku da se povuče i spasi puškomitraljez, a sam je ručnim bombama odbijao Nijemce. To je dalo snagu cijeloj četi da se ponovo vrati na položaj. Ali, visoki, plavokosi ribar iz sela Lovišta više nije bio živ — ležao je prostrijeljene glave, s bombom u ruci.

Poslije pravog babljeg ljeta, ispunjenog suncem i sparinom, potkraj oktobra nadošli su kišoviti dani i hladnije noći, a borci su i dalje bili u ljetnoj odjeći, bez šinjela.

Otpor koji je brigada pružala pet dana, prije nego što joj je stiglo pojačanje, usporio je njemačko napredovanje na svega, u prosjeku, dva—tri kilometra

dnevno. To je postignuto krajnjim naporom, u stalnom borbenom dodiru s napadačem, bez organiziranog predaha i odmora. Manje izdržljivi padali su od umora. Zadrijemali bi čak i na jurišnom položaju, ne obzirući se na opasnost i na to što se pucalo oko njih. Jednom se to dogodilo desetini Prve čete Drugog bataljona, prilikom noćnog napada na Rotu.

Borci ove desetine zalegli su na brisanom prostoru, nedaleko od linije odakle je trebalo krenuti u juriš, u iščekivanju da se pogase svjetleće rakete. Kako je to čekanje duže potrajalo, većina je, ležeći potrbuške, s oružjem u ruci, pala u san. Kad se desetar Srećo prenuo, čuo je ispred sebe graju juriša, pucnjavu i neprekidne uzvike »ura, uraaa...«. Zaključio je da to četa već juriša. Uplašen zbog svoje nebudnosti, brzo je podigao na noge svoje borce. Poveo ih je trkom na jurišni položaj, ne znajući da se četa u međuvremenu povukla.

Na svega pedesetak metara, borci su ugledali stroj Nijemaca u nastupanju. Raspoznali su ih po obrisu šljemova i zvuku šaraca. Desetina je uzmakla što se brže moglo.

Srećo je zaista imao sreću, jer su svi njegovi borci ostali živi, pamteći za cijeli život da se na položaju ne smije ni okom trepnuti, kao i to da i Nijemci kreću na juriš s uzvikom »ura«.

U pomoć Trinaestoj koja se bez predaha borila sa zločinačkom esesovskom jedinicom upućena su dva bataljona Prve dalmatinske udarne brigade. Dolazak iskusnih bataljona iz proslavljene jedinice podigao je moral borcima na Pelješcu. Nijemci su to odmah osjetili, jer su za samo dvije noći odbačeni na polaznu desantnu osnovicu i prisiljeni na obranu. Tih dana izvršena je reorganizacija brigade, koja od šest formira četiri bataljona.

Na Oštrom vrhu, Viteru i Biloj ploči dolazi do borbe prsa u prsa. U tim jurišima bataljoni Trinaeste

slijedili su primjer boraca s Neretve i Sutješke, učili se bombaškim pothvatima i bliskoj borbi.

Rezultati ovih protunapada bili su ohrabrujući: ubijeno je 19, zarobljeno 5 njemačkih vojnika, a zaplijenjena tri šarca, uz gubitak od deset mrtvih i ranjenih boraca.

Komandir čete u Trećem bataljonu Nikola Skokandić, zvani Nikiko, prvoborac iz Zrnova, poveo je svoje borce na njemačke bunkere, na kotu sv. Juraj. Bunker su pali, ubijeno je šest, a zarobljeno tri esesovca. Ali, pao je i sam komandir Skokandić. Borac Radovanović Hručić zaplijenio je šarac. To je bio prvi brigadni trofej u borbi s Nijemcima, kojeg je Hručić ponosno pokazivao u bataljonu.

Jedan od najmlađih boraca, petnaestogodišnji Mato Rusković, zarobio je svog vršnjaka — folksdojčera, koji je natucuo ruski i tvrdio da je iz Besarabije. Mlađi esesovac nije imao ni 18 godina.

Pod udarcima naših snaga Nijemci su bili prisiljeni na povlačenje. U selima iz kojih su odstupili nailazilo se na grozne prizore: svi stanovnici zatečeni u svojim kućama ležali su pobijeni — najčešće nemoćni starci i žene. Sela Oskorušno, Zagruda, Županje Selo, Potomlje, Pijavičino, Kuna... bila su opljačkana i spaljena. Potoci vina, još ne osušeni vidjeli su se na popločanim ulicama.

Borci Drugog bataljona, na pravcu svog nastupanja, sahranili su 69 nedužnih žrtava. Taj užasni prizor rađao je tešku bol i mržnju. Kao melem na tu strašnu ranu djelovale su brojne švapske krstače, s imenima poginulih vojnika, koje su ti isti borci zapažali na pravcu svog kretanja pokraj puteva, pod stoljetnim maslinama i borovima.

— Pogledajte i upamtite, drugovi! I Švabo gine ako mu pucaš u glavu — govorili su komandiri i komesari svojim borcima, pokazujući na krstače.

S velikom nadom dočekano je potkraj oktobra desetak starijina iz krajiških i drugih jedinica, s majorom Urošom Kukuljem na čelu. (I u druge novoformirane brigade u Dalmaciji upućivani su komandiri i komandanti iz prekaljenih brigada, a poslije završenog oficirskog kursa pri Vrhovnom štabu u Jajcu.) Drug Uroš koji je završio kurs s odličnim uspjehom, kao prvi u rangu, a prije kursa bio zamjenik komandanta Osme krajiške brigade, primio je dužnost komandanta Trinaeste, a dotadašnji komandant Bogdan Pecotić postao je njegov zamjenik. Poseban ugled novom komandantu brigade pribavio je ruski automat na čijem je kundaku bilo ugravirano: »Urošu Kukulju — Tito«, kao i činjenica da mu je vrhovni komandant osobno uručio ovaj rijedak i dragocjeni dar na završetku kursa.

Međutim, drugovi Krajišnici nisu mogli preko noći da prenesu svoje borbene iskustvo na mlade borce i starijine. I njima samima trebalo je stanovito vrijeme da upoznaju jedinice, ljude i sasvim novo bojišno područje.

Borbe na Pelješcu nastavljene su nesmanjenom žestinom sve do 11. novembra. Nijemci su bili satjerani na vrhove iznad luke Crkvice, a na drugoj strani na kotu Čućin — dakle na tačke koje su zauzeli prvog dana desanta. Svi pokušaji da se neprijatelj potisne s ovih dominantnih položaja bili su bezuspješni, premda su te napade predvodili bataljoni Prve dalmatinske, koji su prednjačili svojom hrabrošću i upornošću u borbi. Pri tome su imali velikih gubitaka.

Poslije ovakvog razvoja događaja viši štabovi donijeli su odluku o nesvršishodnosti frontalne borbe, naređujući povlačenje svih naših snaga s Pelješca. Ta odluka je bila uvjetovana procjenom da će Nijemci dovući svježije i jače snage na poluotok i potrebom angažiranja Prve dalmatinske udarne brigade u području Biokova.

Bataljoni ove brigade povukli su se brodovima u Podgoru, u Makarsko primorje, a Trinaesta brigada na otok Korčulu. Povlačenje je uspješno izvršeno i u najvećoj tajnosti, tako da su Nijemci ušli u Orebić i Trpanj tek nakon tri dana opreznog nastupanja.

Napuštanje poluotoka Pelješca nije mnogo utjecalo na moral boraca i starješina, jer je shvaćeno kao posljedica odluke viših štabova, a ne kao rezultat njemačke pobjede.

Prema izvještaju štaba Dvadeset šeste divizije na Pelješcu je u toku dvadesetodnevnih neprekidnih borbi izbačeno iz stroja više od 500 neprijateljskih vojnika i oficira, dok su naši gubici iznosili 45 mrtvih i 185 ranjenih. U sukobu s Trinaestom brigadom Nijemci su imali 87 ubijenih i 14 zarobljenih, dok je Trinaesta zaplijenila tri puškomitraljeza i 15 pušaka. Pri tome je imala 29 mrtvih, 62 ranjena i 10 nestalih.

Nije naodmet iznijeti kako je neprijatelj prikazao rezultate borbe na Pelješcu. Glavni domobranski stožer u izvještaju od 19. novembra 1943. godine navodi da su Nijemci imali 350 mrtvih i ranjenih, a naše gubitke uveličava na 271 mrtvih i 42 ranjena i to »pobrojano«, kao i daljnjih 250 mrtvih »procjenjeno«.

Zajedno s brigadom na Korčulu se povuklo i nekoliko tisuća stanovnika, pa je tako zapadni dio poluotoka gotovo opustio. Desetina koja je ostala na tom dijelu Pelješca sa zadatkom da izvještava signalnom vezom o jačini i pokretu neprijatelja nije dugo izdržala. U stvari poslije pet dana desetina je napala i uništila jednu nezaštićenu njemačku karavanu na putu iznad Orebića. Nijemci su odmah organizirali potjeru i nisu mirovali dok desetinu nisu razbili. Tu vijest donio je jedan borac koji se uspio prebaciti u olupini od čamca na otok Mljet. A to je značilo da je brigada izgubila bilo kakav uvid u snage i namjere neprijatelja na poluotoku Pelješcu.